

**Методичні
рекомендації.
ПІДГОТОВКА
ПРОГНОЗУ ВПЛИВІВ:
як підвищити якість
прогнозування?**

Чим відрізняється **прогноз впливів** від процедури оцінки акту, яка існує зараз?

Оцінка відповідності (експертиза)

*Набір однозначних відповідей про відповідність вимогам : існуючим правилам, нормам, обмеженням тощо. Приміром, відповідність нормопроєктувальній техніці, зобов'язанням за Угодою з ЄС, чинному законодавству, бюджету і т.д.

Оцінка впливів (прогноз)

* Немає «правильних» та «неправильних» відповідей. Припущення щодо майбутнього, зроблене на основі аналітичних та/або статистичних даних, яке демонструє найбільш імовірний на думку розробника сценарій того, як прийняття акту позначиться на інтересах різних суспільних груп.

*Кому і навіщо потрібен **ПРОГНОЗ** ВПЛИВІВ?*

МІНІСТРУ-розробнику, щоб
бути більш поінформованим
про наслідки рішення, яке
йому пропонують
прийняти/підтримати, та
чітко розуміти хто буде «за»,
а хто «проти», хто виграє, а
хто – програє.

Іншим МІНІСТРАМ, щоб
вчасно попередити
розробника та членів Уряду
про негативні впливи на
заінтересованих сторін, з
якими працюють їх
міністерства, та яких вони
зазнають в разі прийняття
акту.

Правила «хорошого тону» при написанні прогнозу впливів

**ПРОГНОЗ ВПЛИВІВ – ЦЕ АНАЛІТИЧНИЙ
ДОКУМЕНТ, А НЕ ЮРИДИЧНИЙ**

ПИШІТЬ ПРО ГОЛОВНЕ (документ повинен займати не більше 1 сторінки, тому потрібно показувати лише ключові впливи; пам'ятайте, більше 1 сторінки – не читають)

ПИШІТЬ ПО СУТІ (прогноз повинен показувати основний конфлікт між інтересами заінтересованих сторін, пов'язаний з прийняттям акту)

ПИШІТЬ ЛАКОНІЧНО (максимально короткі формулювання/речення, довгі – не сприймаються)

ПИШІТЬ ПРОСТО (старайтесь використовувати доступну мову; слід уникати спеціальної юридичної чи іншої термінології, спеціалізованих скорочень та аббревіатур, вони не всім зрозумілі)

ПИШІТЬ ЧЕСНО (уникайте зайвої інформації, яка не несе додаткового смислового навантаження та не бійтесь вказувати негативні впливи, саме вони цікавлять політика)

Як виглядає прогноз впливів?

ПРОГНОЗ ВПЛИВУ

реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін

1. Суть проекту акта: (1-2 речення)
2. Вплив на ключові інтереси заінтересованих сторін: (заповнюється за формою)

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому або якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	

Як правильно формулювати **суть** проекту?

Опис суті проекту повинен давати відповідь на питання «Що зміниться?» (за принципом «було» (1 речення) – «стане» (1 речення)).

НЕ ПОТРІБНО:

- вказувати формальну підставу розробки проекту;
- зазначати документ, який пропонується прийняти, скасувати чи змінити;
- вказувати мету прийняття проекту;
- описувати наслідки його ухвалення («що дозволить ...»)
- вживати «вдосконалення», «підвищення ефективності», «покращення» та інші загальні терміни, що характеризують якість змін, а не їх суть.

Не правильно:

- 1)«Проект передбачає внесення змін до правил дорожнього руху».
- 2)«Проект передбачає підвищення ефективності ліцензування».
- 3)«Проект передбачає гарантування прав учасників дорожнього руху».
- 4)«Проект дозволить скоротити кількість ДТП».

Правильно:

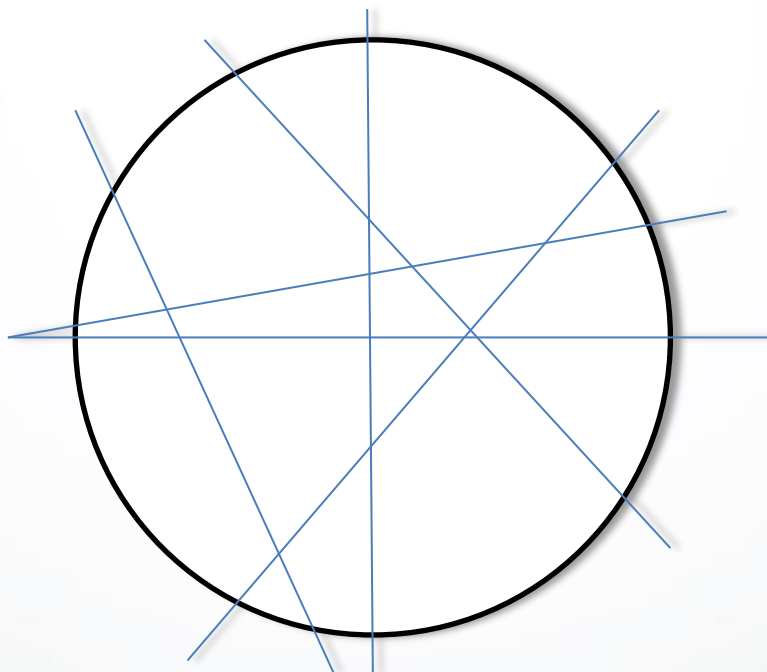
- 1)«В Києві дозволено їздити зі швидкістю 50 км.год. Пропонується підвищити максимально дозволenu швидкість до 60 км.год».
- 2)«Наразі держава зобов'язує виробників продукції X продавати свою продукцію за ціною Y. Пропонується скасувати це зобов'язання».

*Хто такі **заінтересовані** сторони?*

СУСПІЛЬСТВО ПОДІЛЕНЕ ІНТЕРЕСАМИ

Заінтересована сторона - це частина суспільства, яка об'єднана спільним інтересом, чи інтересами (студенти, власники квартир у багатоквартирних будинках, батьки, державні службовці, депутати місцевих рад, виробники хліба тощо).

Правила визначення заінтересованих сторін

В прогнозі необхідно вказати не менше 2 (двох) заінтересованих сторін (як мінімум, того, хто найбільше виграє від прийняття акту, та хто найбільше програє).

Заінтересовані сторони варто описувати максимально конкретно відповідно до суті проекту (наприклад, не «студенти», а «студенти заочної форми навчання м. Києва»; не «пасажери», а «пасажери таксі» і т.п.).

Для опису заінтересованої сторони варто зазначати їх приблизну кількість (якщо не вдається встановити цифру, тоді хоча б порядок цифр: десятки, сотні, тисячі і т.д.). При цьому, бажано зазначати відповідне джерело інформації.

НЕ Є ЗАІНТЕРЕСОВАНИМИ СТОРОНАМИ:

- органи державної влади, органи місцевого самоврядування (хоча, державні службовці - можуть), чи будь-які інші структури;
- все суспільство (населення, громадяни);
- окремі фізичні та юридичні особи (за виключенням випадків, коли ця особа має істотну унікальну роль - наприклад: природний монополіст).

Що таке *інтерес* та як визначати ключові інтереси?

- **ІНТЕРЕС** - це усвідомлена потреба, притаманна представникам заінтересованої сторони, зміна стану задоволення якої суттєво на них впливає.
- Ключовим є інтерес, який є найважливішим для сторони серед інших її інтересів. Ознакою цього може бути готовність сторони його активно реалізовувати та/або захищати.
- У однієї сторони може бути декілька інтересів. При цьому, проект може впливати на один із них позитивно, а на інший - негативно. Приміром, у найманих працівників може бути інтерес "менше працювати" і одночасно "отримувати більшу платню за свою роботу".

НЕ СЛІД формулювати інтерес абстрактно: підвищення ефективності, вдосконалення, реалізація повноважень... Це не дає достатньої інформації про його зміст і значно ускладнює сприйняття інформації.

Що таке вплив на інтерес та як його визначати?

Впливом є зміна стану задоволення інтересу заінтересованої сторони, яка відбудеться внаслідок реалізації проекту акту.

- 1. Вплив на конкретний інтерес від реалізації акту повинен бути однозначним (або позитивним, або негативним).**
- 2. Вплив необхідно вказувати окремо для кожного інтересу.**
- 3. У прогнозі необхідно вказати головний позитивний та головний негативний впливи від реалізації акту (так як кожен акт призводить до покращення становища для одних, та погіршення - для інших).**
- 4. Якщо вплив можна виміряти, то слід вказувати відповідну цифру (якщо точної цифри немає - порядок цифр). При цьому, бажано зазначати відповідне джерело інформації.**
- 5. Якщо впливу на інтерес немає і в короткостроковій, і в середньостроковій перспективах - такий інтерес вказувати не потрібно.**

Як правильно писати **пояснення** до впливу?

Пояснення повинно відповідати на питання «Чому реалізація акта вплине на інтерес X саме так, як зазначено в прогнозі?».

В поясненні необхідно показувати чіткий причинно-наслідковий зв'язок між суттю акта та впливом, який зазначений до відповідного інтересу.

Пояснення повинно бути лаконічним (1-2 речення).

НЕ ПОТРІБНО вказувати інформацію, яка не несе додаткового смислового навантаження (дублювати формулювання інтересу/суті; зазначати акти, які будуть змінені/прийняті; зазначати ризики, що можуть призвести до відхилення від запланованого результату тощо).

Пояснення **НЕ ПОВИННО** бути сформульоване як лозунг, констатацією «загального блага» чи т.п.

Тільки «причина» -> «наслідок».

Типові *помилки* при підготовці прогнозу впливів (част. I)

Прогноз впливів викладено **більше, ніж на 1 сторінку**.

Прогноз викладено **складними, не зрозумілими реченнями**.

Опис суті проекту є **формальним** (описує лише ціль проекту або його принципи, зазначає лише назви документів до яких вносяться зміни, містить лише загальні/абстрактні тези, описує позитивні наслідки).

Зазначено **менше 2 заінтересованих сторін** (державна, органи державної влади, “суспільство”, “народ”, “населення” не рахуються).

Не зазначено **хоча б по одному інтересу** кожної з заінтересованих сторін.

Не кожен із зазначених інтересів має **оцінку короткострокового чи середньострокового впливу**.

Немає **хоча б одного позитивного та одного негативного** впливів.

Не міститься **пояснення** щодо впливу на кожен з зазначених інтересів.

З пояснення **не зрозумілий причинно-наслідковий зв'язок** між суттю проекту та впливом, якого стосується пояснюється.

Типові *помилки* при підготовці прогнозу впливів (част. 2)

Не відображено основний конфлікт інтересів, з яким пов'язаний проект (хто програє\ виграє, чия ситуація покращиться за чий «рахунок»).

Не міститься числова абсолютна або відносна оцінка розміру (масштабу) заінтересованих сторін.

Не міститься числова абсолютна або відносна оцінка сили впливу.

Пояснення викладено надто розлого (більше 2 речень).

Опис суті проекту викладено надто розлого (більше 2 речень).

З опису суті проекту не зрозуміло головний його зміст (новація).

Прогноз містить різнонаправлені впливи (+/-) на один і той же інтерес.

Не зазначені всі найважливіші заінтересовані сторони.

Зазначені інтереси заінтересованих сторін не є ключовими (принциповими) для них.

Прогноз містить зайву інформацію.

Часто задавані питання (FAQ)

- [Як сформулювати суть проекту, якщо він великий/стосується багатьох змін?](#)

В суті повинно бути відображено зміну, яка спричиняє ключові впливи, - те, що може викликати найбільший інтерес суспільних груп, а також і міністра. Не потрібно перелічувати всі зміни. Необхідно обрати найбільш вагому. Пам'ятайте, окрім прогнозу впливу до проекту додаються й інші супровідні, де може бути відображено решта інформації.

- [Звідки брати інформацію?](#)

Джерелами інформації можуть бути офіційні статистичні дані, експертні дані та дані експертних організацій, дані самих заінтересованих сторін (які вони надали під час консультацій), або ж власні дані (припущення). Головне – зазначити джерело інформації.

- [Скільки повинно бути заінтересованих сторін?](#)

Важливо вказати не менше 2 (двох) заінтересованих сторін (з яких однієї стосується головний позитивний вплив, а іншої – головний негативний), а також інші вагомі сторони. Всі заінтересовані сторони перелічувати не потрібно.

- [Чи можна заінтересованими сторонами вказати державні органи, якщо проект їх стосується?](#)

Ні. Державний орган не має усвідомленої потреби (інтересу), так як це структура. Натомість, заінтересованими сторонами можуть бути міністри, державні секретарі, державні службовці тощо.

- [Чи може бути заінтересованою стороною «бюджет», якщо проект створює вплив на нього?](#)

Ні. Прогноз впливу розробляється лише щодо заінтересованих сторін – частин суспільства. Бюджет – це абстрактна система (як і довкілля, ринок праці, економіка і т.д.), вплив на яку оцінюється в інших супровідних матеріалах. Якщо все ж бажаєте показати такий вплив, його можна виразити через заінтересовану сторону – платників податків, чи одержувачів бюджетних коштів.

- [Чи може у прогнозі бути вказаний нейтральний вплив?](#)

Так. Однак, якщо вплив на інтерес і в короткостроковій, і в довгостроковій перспективі буде нейтральний, такий інтерес вказувати НЕ ПОТРІБНО.

- [Чи може не бути негативного впливу?](#)

Ні. Кожен проект, якщо його прийняття спричиняє наслідки для тих чи інших суспільних груп, обов'язково містить у собі зіткнення конфліктів цих груп, та призводить до того, що хтось отримає додаткову вигоду, а чиясь ситуація у чомусь погіршиться.

- [Чи може бути одне пояснення до кількох інтересів/впливів?](#)

Ні. Кожен вплив повинен мати окреме пояснення, як і кожен інтерес – окремо визначений вплив.

Методичні рекомендації. **ПІДГОТОВКА ПРОГНОЗУ ВПЛИВІВ: як підвищити якість прогнозування?**

Дані методичні рекомендації призначені для використання розробниками нормативно-правових актів під час підготовки прогнозу впливу акту на заінтересованих сторін, а також в навчальних цілях як основа навчального курсу.

Автори курсу:

Олексій Гончарук – Керівник Офісу ефективного регулювання

Роман Кобець – експерт Офісу ефективного регулювання

Укладач:

Христина Файчак – експерт Офісу ефективного регулювання

При копіюванні, публікації, передруці, чи наступному поширенні та відтворенні даних матеріалів, посилання на [«Офіс ефективного регулювання»](#) обов'язкове.

Вдалого прогнозування 😊

Із запитаннями технічного та методологічного характеру, а також щодо організації тренінгів, звертайтеся:

Христина Файчак

k.faichak@brdo.com.ua, +38 (096) 827 91 33